

مدرس:

خلیل عقیلی فرج

k.aghili.f@chmail.ir

دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم

دانشکده علوم قرآنی ملایر

هندسه دانش های قرآنی و حدیثی

جلسه سوم

آشنایی با متون مقدس اسلامی (۱)

هندسه دانش‌های قرآنی و حدیثی * خلیل عقیلی فرج

مروری بر مطالب جلسه گذشته

- آشنایی با متون مقدس
- آشنایی با کتاب مقدس و تاریخ آن
- آشنایی با قرآن کریم
- آشنایی با معنای متن و جایگاه آن

ب) تقسیم‌بندی متون مقدس در اسلام:

□ آیات قرآن: الفاظ و معنا از سوی خداوند است.

□ حدیث قدسی: معنا از سوی خداوند و الفاظ از سوی پیامبر اکرم (ص) است.

□ روایات: الفاظ و معنا از سوی معصوم (ع) است.

۱- نام های قرآن

□ واژه «قرآن»

✓ از ریشه «ق ر ء»

✓ این نام توسط وحی انتخاب شده است.

✓ «قرآن» تنها نام این کتاب آسمانی است ← دیگر نام ها اوصاف قرآن هستند.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ

سوره های مکی و مدنی

□ معیار مکی و مدنی بودن سوره های قرآن

غلط

مکان نزول

درست

زمان نزول

□ سوره هایی که قبل از هجرت پیامبر اکرم (ص) از مکه به مدینه (در سال ۱۳ بعثت) نازل شده اند

مکی (۸۶ سوره) و سوره هایی که بعد از هجرت نازل شده اند مدنی (۲۸ سوره) نام دارند.

سوره های مکی و مدنی

□ تفاوت ساختاری سوره های مکی و مدنی

❖ سوره های مکی

- ۱- بیان احکام فردی و نبودن امکان بیان احکام عمومی مثل زکات، جهاد و ...
- ۲- پرداختن به موضوعات کلی و اساسی مانند توحید و مبارزه با شرک بدلیل شرایط مکه
- ۳- غالباً سوره های مکی کوتاه و آهنگین هستند (مانند سوره های جزء سی ام)

سوره های مکی و مدنی

□ تفاوت ساختاری سوره های مکی و مدنی

❖ سوره های مدنی

۱- تشریح و بیان احکام اجتماعی مانند زکات، حج و ...

۲- غالباً سوره های مدنی بلند و در مواردی حاوی داستان های انبیاء گذشته هستند (مانند سوره بقره

که شامل داستان گاو بنی اسرائیل، عذاب قوم بنی اسرائیل، مناظره ابراهیم(ع) و نمرود، داستان

حضرت عزیز(ع)، زنده شدن پرندگان به وسیله حضرت ابراهیم(ع) و...)

نصّ و ظاهر

❖ نص و ظاهر: در «ظاهر» بر خلاف «نصّ»، علاوه بر مراد اصلی متکلم، احتمال معنای دیگر نیز وجود دارد.

□ ظاهر، لفظی است که معنای لغوی آن به مجرد شنیده شدن، به ذهن تبادر نموده و هر کس با لغت آشنایی داشته باشد، می تواند معنای آن را باز یابد، ولی این معنا، مقصود اصلی متکلم از کلام نیست و احتمال این که مراد متکلم خلاف آن باشد نیز وجود دارد.

□ مثالی برای مفهوم ظاهر:

❖ «وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا». «و خداوند بیع را حلال، و ربا را حرام کرد.»

ظاهر این آیه، دلیل بر حلال بودن بیع (خرید و فروش) و حرمت رباست، ولی مقصود اصلی از آیه این

نیست، بلکه سیاق آیه نشان می دهد که مقصود، بیان عدم مساوات بیع با ربا است، زیرا قبل از آن

آمده است: «قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا». «گفتند همانا بیع مانند رباست.»

نکته: البته این به معنای اشتباه بودن مفهوم ظاهر آیه مذکور نیست، بلکه منظور خداوند متعال از این

آیه این مطلب نیست، وگرنه در آیات دیگر بر حلال بودن بیع شرعی و حرام بودن ربا تأکید شده است.

رَبِّهِمْ
عَلَّمَ مُحَمَّدٌ
وَالِدِ مُحَمَّدٍ

ومن الله التوفيق

Draghili.blog.ir